

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 386/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Ústav na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou, proti upovedomeniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. IV/4 Gn 43/23/1000-6 z 13. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia zákazu mučenia, krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania zaručeného v čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a zákazu mučenia zaručeného v čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) upovedomením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Zároveň požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

II.

Skutkové okolnosti

2. Vyšetrovateľ Úradu inšpekčnej služby, útvaru ochrannej služby a prevencie, odboru ochrany a prevencie, oddelenia Západ, Bratislava (ďalej len „vyšetrovateľ“) v konaní vedenom pod ČVS: UIS-54/OPOZ-2022 uznesením z 10. mája 2022 odmietol podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku trestné oznámenie sťažovateľa vo veci podozrenia zo spáchania prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.
3. Proti tomuto rozhodnutiu sťažovateľ podal sťažnosť, ktorú Krajská prokuratúra v Trnave (ďalej len „krajská prokuratúra“) uznesením sp. zn. 4 Kn 50/22/2200 zo 7. novembra 2022 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietla.

4. Napadnutým upovedomením generálna prokuratúra nevyhovela podaniu sťažovateľa doručenému generálnej prokuratúre 10. februára 2023 vzťahujúcemu sa na označenú trestnú vec, ktorým brojil proti záverom orgánov činných v trestnom konaní.

III.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti informuje, že 18. septembra 2019 v priestoroch Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Dunajskej Strede vyšetrovatelka, ktorá ho vypočúvala, požiadala neznáameho maskovaného policajného úradníka, aby na sťažovateľa zaútočil, a ten mu strčil prsty do očí. Sťažovateľ 27. septembra 2019 podal sťažnosť proti uvedenému postupu na Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Trnave a 9. októbra 2019 ďalšiu sťažnosť aj generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky. Niekoľkokrát sa sťažovateľ následne obrátil aj na okresného prokurátora a krajského prokurátora.

6. Sťažovateľ ani jeho právna zástupkyňa a prekladateľ prítomní pri vyšetrovaní sťažovateľa neboli vôbec vypočutí k predmetnému incidentu. Rovnako neboli vypočutí ani žiadni ďalší svedkovia a podozriví.

7. Sťažovateľ od ústavného súdu očakáva prieskum všetkých jeho podaní adresovaných krajskému prokurátorovi, ktoré umožnia objasniť všetky skutkové okolnosti prípadu.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Zákaz mučenia a podrobenia krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu je obsiahnutý takmer identicky v čl. 3 dohovoru a čl. 16 ods. 2 ústavy, ich úlohou je ochrana jednotlivca pred zásahmi do jeho fyzickej a mentálnej integrity. Ide o absolútny zákaz, ktorý má byť vždy dodržiavaný a prednostne uplatňovaný, čím sa otvára široký priestor na aplikáciu (III. ÚS 110/2011).

9. Vo všeobecnosti je čl. 3 dohovoru chápaný tak, že ukladá primárne negatívnu povinnosť zmluvným štátom, aby sa zdržali konania spôsobujúceho vážnu ujmu osobám nachádzajúcim sa v jeho právomoci (rozsudok Hristozov a ostatní proti Bulharsku z 13. 11. 2012, bod 111). Ak osoba tvrdí, že bola podrobená mučeniu alebo zlému zaobchádzaniu a obráti sa na orgány činné v trestnom konaní, tie majú v určitých situáciách povinnosť uskutočniť účinné vyšetrovanie. Ide však o povinnosť prostriedkov, nie výsledku. Jej obsahom je zaistiť, že príslušné štátne orgány budú konať kompetentne, efektívne a vynaložia všetku rozumne potrebnú snahu, aby vec riadne vyšetrili, objasnili a aby ich konanie bolo vo všeobecnej rovine spôsobilé vyústiť do potrestania zodpovedných osôb. Orgány musia vždy vynaložiť vážne úsilie, aby zistili, čo sa stalo, a nemajú vychádzať z unáhlených či nepodložených záverov pri ukončení vyšetrovania. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudského práva vyplývajú nasledujúce požiadavky na vyšetrovanie: i) nezávislosť a nestrannosť, ii) dôkladnosť a dostatočnosť, iii) rýchlosť, iv) verejná kontrola a účasť obete (rozsudok X a ďalší proti Bulharsku z 2. 2. 2021, bod 189, rozsudok Al Nashiri proti Rumunsku z 31. 5. 2018, bod 641).

10. V prvom rade bolo zo strany ústavného súdu potrebné ustáliť, proti ktorým rozhodnutiam ktorých orgánov verejnej moci ústavná sťažnosť sťažovateľa smeruje, a to vzhľadom na jeho nejasnú záverečnú požiadavku adresovanú ústavnému súdu (pozri bod 7 odôvodnenia tohto

rozhodnutia). Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej formulácie ústavný súd nadobudol jednoznačné presvedčenie, že smeruje iba proti upovedomeniu generálnej prokuratúry č. k. IV/4 Gn 43/23/1000-6 z 13. marca 2023, keďže takto ju identifikoval (označil) sám sťažovateľ a iné rozhodnutia v texte ústavnej sťažnosti nielenže neuvádza, ale ani argumentačne nijako neatakuje. Túto skutočnosť v okolnostiach danej veci nemožno ospravedlniť ani prípadnou absenciou právneho zastúpenia sťažovateľa (o ktoré požiadal), keďže, ako vyplýva z rozhodovacej činnosti ústavného súdu týkajúcej sa predchádzajúcich ústavných sťažností sťažovateľa, je zrejmé, že náležitosti ústavnej sťažnosti sú mu známe.

11. Okolnosť, že napadnutým je len upovedomenie generálnej prokuratúry, zároveň determinuje rozsah jeho možného ústavnoprávneho prieskumu z hľadiska požadovanej ochrany práv sťažovateľa, keďže predmetné upovedomenie bolo vydané (vzhľadom na aktuálne platnú a účinnú právnu úpravu, v zmysle ktorej postupom podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov sa nemožno domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného v trestnom konaní ani preskúmania zákonnosti postupu prokurátora v trestnom konaní vrátane postupu spočívajúceho v preskúmaní postupu policajta v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania podľa Trestného poriadku) v režime príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. 11/2019 z 28. novembra 2019 o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní. Takéto žiadosti osôb podávané podľa označeného príkazu pritom nemožno za žiadnych okolností považovať za riadny ani mimoriadny opravný prostriedok v zmysle príslušného procesnoprávneho predpisu, ktorým sa riadi trestné konanie. A sú to práve rozhodnutia o opravných prostriedkoch trestného konania, proti ktorým prioritne náleží uplatňovanie ochrany podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

12. Za týchto okolností je oprávnenie ústavného súdu vo vzťahu k napadnutému upovedomeniu generálnej prokuratúry limitované na skúmanie, či sa generálna prokuratúra podaniami – žiadosťami sťažovateľa adekvátne zaoberala a o výsledku ich vybavenia ho informovala.

13. Z upovedomenia generálnej prokuratúry vyplýva, že na základe žiadosti sťažovateľa preskúmala príslušný spisový materiál s tým výsledkom, že uznesenia vyšetrovateľa z 10. mája 2022 a krajskej prokuratúry zo 7. novembra 2022 vyhodnotila ako zákonné a opodstatnené a v celom rozsahu sa s dôvodmi týchto rozhodnutí stotožnila. Uviedla, že dôkazy, ktoré boli v predmetnom konaní zabezpečené a vykonané, nenasvedčujú, že by k napadnutiu sťažovateľa 18. septembra 2019 došlo. Dokazovanie bolo vykonané v súlade so zákonom a skutkový stav bol zistený v zmysle požiadaviek § 2 ods. 10 a 12 Trestného poriadku. Z rozhodnutí vyšetrovateľa a krajskej prokuratúry podľa generálnej prokuratúry dostatočne vyplýval záver pre postup podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. Preto nebolo možné konštatovať, že by odôvodnenia uznesení boli svojvoľné, resp. arbitrárne.

14. Z uvedenej rekapitulácie napadnutého upovedomenia jednoznačne vyplýva, že generálna prokuratúra sa v rámci svojej právomoci podaniami sťažovateľa v primeranom rozsahu zaoberala, tieto vyhodnotila a o výsledku ich preskúmania sťažovateľa upovedomila. Jej závery pritom nemožno považovať za arbitrárne či neodôvodnené, alebo vnútorne rozporné. Práve naopak, sú jasne čitateľné, zrozumiteľné a podložené príslušnou právnou úpravou. Takýmto postupom tak generálna prokuratúra poskytla ochranu právam sťažovateľa, ktoré mu v tomto type konania vzhľadom na jeho povahu prináležali.

15. Za tejto situácie ústavný súd, zvlášť pri absencii akéhokoľvek (nie to ešte ústavne relevantného) napadnutia podstatných rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní (ktorými bolo rozhodnuté o trestnom oznámení sťažovateľa), nemohol konštatovať neprípustný zásah do garancií, ktoré sťažovateľovi priznáva čl. 3 dohovoru a čl. 16 ods. 2 ústavy.

16. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. III. ÚS 565/2017, I. ÚS 584/2020).

17. S prihliadnutím na všetky dosiaľ uvedené skutočnosti a okolnosti danej veci ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

V.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

18. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

19. Vzhľadom na výsledok posúdenia tejto ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako to vyplýva z časti IV odôvodnenia tohto uznesenia) je evidentné, že šlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2024

Robert Šorl
predseda senátu